

Informacije o programu razvoja podeželja za Slovenijo za obdobje 2014–2020

Program razvoja podeželja (v nadaljnjem besedilu: PRP) za Slovenijo je Evropska komisija uradno sprejela 13. februarja 2015 in nazadnje spremenila 17. oktobra 2018, v njem pa so določene prednostne naloge Slovenije pri uporabi 1,1 milijarde EUR javnih sredstev, ki so na voljo za 7-letno obdobje 2014–2020 (od tega 838 milijonov EUR iz proračuna EU).

PRP za Slovenijo se osredotoča predvsem na tri prednostne naloge. Pri prvi (obnavljanje, ohranjanje in krepitev ekosistemov, povezanih s kmetijstvom in gozdarstvom) bodo za približno eno tretjino slovenskih kmetijskih površin sklenjene financirane pogodbe za izboljšanje biotske raznovrstnosti ter upravljanja voda in tal. Pri drugi (konkurenčnost kmetijskega sektorja in trajnostno gozdarstvo) bo 2,9 % kmetij prejelo podporo za gospodarske in okoljske naložbe (vključno z učinkovitejšo rabo virov). Pri tretji (socialna vključenost in lokalni razvoj podeželskih območij) bo po pričakovanjih 66 % prebivalstva vključenega v strategije lokalnega razvoja. Poleg tega bo ustvarjenih skoraj 420 delovnih mest.

Razvoj podeželja je drugi steber skupne kmetijske politike, ki državam članicam namenja sredstva EU, ki jih lahko upravljajo na nacionalni ali regionalni ravni z večletnimi sofinanciranimi programi. Uredba za razvoj podeželja za obdobje 2014–2020 obravnava šest gospodarskih, okoljskih in družbenih prednostnih nalog, programi pa vsebujejo jasne cilje, v katerih je navedeno, kaj je treba doseči. Poleg tega je bil za boljše usklajevanje ukrepov in povečanje sinergij z drugimi evropskimi strukturnimi in investicijskimi skladi (skladi ESI) z vsako državo članico sklenjen sporazum o partnerstvu, v katerem je določena širša strategija za strukturne naložbe, ki jih financira EU.

Ta dokument vsebuje kratek pregled, kako so v PRP obravnavani izzivi in priložnosti, s katerimi se srečuje Slovenija. V razpredelnici v prilogi so navedeni prednostne naloge in prednostna področja s posebnimi cilji in dodeljenimi proračunskimi sredstvi.

1. STANJE IN KLJUČNI IZZIVI

Iz naslednjega opisa so razvidni trije glavni izzivi. Slovenija zajema območje 20 273 km², od katerega je 39,9 % kmetijskih površin in 56,1 % gozdov. Kmetijska zemljišča zajemajo 602 000 ha, od tega je 57,9 % trajnega travinja, 36,5 % pa obdelovalnih površin. 21 % ozemlja je vključenega v območja Natura 2000, 75 % ozemlja pa ima naravne omejitve.

Slovenija ima več kot 72 000 kmetijskih gospodarstev s povprečno velikostjo 6,6 ha in povprečnimi standardnimi prihodki približno 16 200 EUR. Od tega ima približno 61 000 kmetijskih gospodarstev površino, manjšo od 10 ha, približno 62 100 pa jih ustvari manj kot 15 000 EUR standardnih prihodkov. Samo 7,7 % upraviteljev kmetijskih gospodarstev je mladih kmetov.

Slovenija ima 2 milijona prebivalcev, od tega jih 43,7 % živi na podeželskih območjih, 56,3 % pa na vmesnih območjih. Stopnja brezposelnosti je 8 % med splošno populacijo in 15,5 % med mlajšimi od 24 let.

Opređeljene so bile tri vrste izzivov. Prva vrsta izzivov so izzivi, povezani hkrati z opuščanjem zemljišč zaradi naravnih omejitev in potrebo po ohranjanju biotske raznovrstnosti, vode in prsti. Druga vrsta izzivov so izzivi, povezani s produktivnostjo kmetijstva in konkurenčnostjo primarnih

proizvajalcev ob razdrobljenem lastništvu zemljišč. Pri tretji vrsti izzivov gre za to, da je za ustvarjanje delovnih mest in spodbujanje lokalnega razvoja na podeželskih območjih ključno tudi ustanavljanje podjetij, ki niso povezana s kmetijstvom.

2. KAKO PRP za SLOVENIJO OBRAVNAVA TE IZZIVE

Za spoprijemanje z navedenimi izzivi se v PRP za Slovenijo financirajo ukrepi za pet od šestih prednostnih nalog razvoja podeželja, s posebnim poudarkom na **obnavljanju, ohranjanju in krepitvi ekosistemov, povezanih s kmetijstvom in gozdarstvom, konkurenčnosti kmetijskega sektorja in trajnostnem gozdarstvu ter ustanavljanju podjetij in lokalnemu razvoju podeželskih območij**. V nadaljevanju so na kratko opisani poudarki vsake prednostne naloge.

Prenos znanja in inovacij v kmetijstvu, gozdarstvu in na podeželskih območjih

Ta horizontalna prednostna naloga se izvaja z ukrepi, ki podpirajo službe za usposabljanje ter svetovanje za prebivalce in podjetja na podeželju: na voljo bo približno **100 600 mest za usposabljanje**. S financiranjem sodelovanja med kmeti, svetovalci in raziskovalnimi ustanovami se bo omogočil prenos znanja in praktičnih rešitev za kmete.

Konkurenčnost kmetijskega sektorja in trajnostno gozdarstvo

Dolgoročno naj bi **2,9 % gospodarstev prejelo podporo za naložbe** v kmetijska gospodarstva in tako izboljšalo svojo konkurenčnost z večjo gospodarsko in okoljsko učinkovitostjo. Poleg tega naj bi **3,5 % gospodarstev prejelo podporo za začetek delovanja mladih kmetov in strukturno prilagoditev** v času začetka delovanja.

Organizacija prehranske verige, predelava in trženje kmetijskih proizvodov in dobrobit živali

Dodana vrednost naj bi se ustvarila z izboljšanjem kakovosti in trženja proizvodov ter podporo novemu sodelovanju v **shemah kakovosti** in ustanavljanju **skupin proizvajalcev v kmetijskih sektorjih**. Ta sredstva dopolnjuje podpora za **naložbe v predelavo in trženje kmetijskih proizvodov**. Poleg tega se bodo spodbujale skupne inovativne gospodarske, okoljske ali družbene dejavnosti, tudi v okviru **evropskega partnerstva za inovacije na področju kmetijske produktivnosti in trajnosti**. Financirajo se tudi tiste prakse za **dobrobit živali**, ki presegajo obvezne standarde.

Obnova, ohranjanje in izboljševanje ekosistemov, povezanih s kmetijstvom in gozdarstvom

Po pričakovanjih bodo za **33 % kmetijskih površin** sklenjene financirane pogodbe za **izboljšanje biotske raznovrstnosti**, za **29 %** pogodbe za izboljšanje **upravljanja voda** in za **31 %** pogodbe za izboljšanje **upravljanja tal**, vključno z uporabo ekološkega kmetovanja, ukrepov proti eroziji tal, okolju prijaznejše uporabe pesticidov in gnojil ter vzdrževanja habitata. Obstaja tudi posebna podpora za **obnavljanje gozdnih habitatov**, ki jih je februarja 2014 prizadel **žledolom**.

Lokalni razvoj in ustvarjanje delovnih mest na podeželskih območjih

Podpora je namenjena za **ustanavljanje in razvoj malih podjetij in diverzifikacijo kmetij** v nekmetijske dejavnosti. Po pričakovanjih bi vse te dejavnosti skupaj lahko ustvarile **350 delovnih mest**. Ta podpora naj bi se izvajala s finančnimi instrumenti.

PRP financira tudi **strategije za lokalni razvoj**, ki jih pripravijo in izvajajo lokalne akcijske skupine pri pristopu LEADER. Te strategije bodo po pričakovanjih zajele **66 % prebivalstva na podeželju**.

V proračunskem smislu (skupna javna sredstva) štirje glavni ukrepi v PRP zajemajo:

266 milijonov EUR za ukrep št. 13: Območja z naravnimi omejitvami;

206 milijonov EUR za ukrep št. 4: Naložbe;

204 milijone EUR za ukrep št. 10: Kmetijsko-okoljski in podnebni ukrepi;

123 milijonov EUR za ukrep št. 6: Razvoj kmetij in podjetij.

Priloga: Okvirna javna podpora za program razvoja podeželja za Slovenijo

Cilj		Ukrep	Okvirna javna podpora	%
P1: Spodbujanje prenosa znanja in inovacij v kmetijstvu, gozdarstvu in na podeželskih območjih			0,00	
1A Inovacije, sodelovanje, znanje			0,00	
T1: Odstotek odhodkov iz členov 14, 15 in 35 Uredbe (EU) št. 1305/2013	3,91	M01 Znanje	0,00	
		M02 Službe za svetovanje	0,00	
		M16 Sodelovanje	0,00	
1B Raziskave in inovacije			0,00	
T2: Skupno število operacij sodelovanja, podprtih v okviru ukrepa sodelovanja (člen 35 Uredbe (EU) št. 1305/2013) (skupine, mreže/grozdi, pilotni projekti ...)	60,00	M16 Sodelovanje	0,00	
1C Vseživljenjsko učenje in poklicno usposabljanje			0,00	
T3: Skupno število udeležencev, usposobljenih v okviru člena 14 Uredbe (EU) št. 1305/2013	100 600,00	M01 Znanje	0,00	
P2: Krepitev sposobnosti preživetja kmetij in konkurenčnosti vseh vrst kmetijstva v vseh regijah ter spodbujanje inovativnih kmetijskih tehnologij in trajnostnega upravljanja gozdov			223 621 866,81	20,20 %
2A Učinkovitost kmetij		Skupaj: 2A	162 346 866,81	14,66 %
T4: Odstotek kmetijskih gospodarstev s podporo PRP za naložbe v prestrukturiranje ali posodabljanje	2,86	M01 Znanje	1 875 000,00	0,17 %
Skupne naložbe v EUR (javne in zasebne)	356 251 845,57	M04 Naložbe v osnovna sredstva	131 704 554,31	11,90 %
Št. gospodarstev, ki prejemajo pomoč za naložbe v kmetijska gospodarstva (4.1)	2 071,00	M06 Razvoj kmetij in podjetij	20 000 000,00	1,81 %
		M16 Sodelovanje	8 767 312,50	0,79 %
2B Novi kmeti		Skupaj: 2B	61 275 000,00	5,53 %
T5: Odstotek kmetijskih gospodarstev s poslovnim razvojnim načrtom / z naložbami za mlade kmete, podprtimi s PRP	3,45	M01 Znanje	625 000,00	0,06 %
Št. upravičencev (gospodarstev), deležnih pomoči za zagon dejavnosti za mlade kmete (6.1)	2 500,00	M06 Razvoj kmetij in podjetij	60 650 000,00	5,48 %

P3: Spodbujanje organiziranja živilske verige, vključno s predelavo in trženjem kmetijskih proizvodov, dobrobiti živali in obvladovanja tveganj v kmetijstvu			125 158 985,03	11,30 %
3A Konkurenčnost proizvajalcev		Skupaj: 3 A	125 158 985,03	11,30 %
T6: Odstotek kmetijskih gospodarstev, ki prejemajo podporo za sodelovanje v shemah kakovosti, na lokalnih trgih in v kratkih dobavnih verigah ter skupinah/organizacijah proizvajalcev	19,70	M01 Znanje	5 500 000,00	0,50 %
T25: Odstotek živilskopredelovalnih podjetij s podporo programa za razvoj podeželja za naložbe v predelavo/trženje in/ali razvoj kmetijskih proizvodov	10,00	M02 Službe za svetovanje	2 964 690,00	0,27 %
Skupne naložbe v EUR (javne in zasebne)	239 969 971,40	M03 Sheme kakovosti	4 400 000,00	0,40 %
Št. podprtih operacij za naložbe (npr. v kmetijska gospodarstva, predelavo in trženje kmetijskih proizvodov) (4.1 in 4.2)	318,00	M04 Naložbe v osnovna sredstva	73 761 261,70	6,66 %
Št. upravičencev	10 400,00	M09 Skupine/organizacije proizvajalcev	2 227 950,00	0,20 %
Št. podprtih gospodarstev (3.1)	13 227,00	M14 Dobrobit živali	32 533 333,33	2,94 %
Št. kmetijskih gospodarstev, ki sodelujejo pri dejavnostih sodelovanja in promocije na lokalni ravni med udeleženci v dobavni verigi (16.4)	80,00	M16 Sodelovanje	3 771 750,00	0,34 %
Št. gospodarstev, ki sodelujejo v podprtih skupinah proizvajalcev	900,00			
Št. upravičencev, deležnih svetovanja (2.1)	1 395,00			
P4: Obnova, ohranjanje in izboljševanje ekosistemov, povezanih s kmetijstvom in gozdarstvom			573 215 930,00	51,77 %
4A Biotska raznovrstnost, visoka naravna vrednost in krajine		Skupaj: P4	573 215 930,00	51,77 %
T9: Delež kmetijskih zemljišč, za katera so bile sklenjene pogodbe o upravljanju za podpiranje biotske raznovrstnosti in/ali krajin (prednostno področje 4A)	33,05	M01 Znanje	4 500 000,00	0,41 %
4B Upravljanje voda		M02 Službe za svetovanje	7 803 310,00	0,70 %
T10: Delež kmetijskih zemljišč, za katera so bile sklenjene pogodbe o upravljanju za izboljšanje upravljanja voda (prednostno	28,89	M08 Gozd	20 454 400,00	1,85 %

področje 4B)				
4C Upravljanje tal		M10 Kmetijsko-okoljsko-podnebni ukrepi	203 607 386,67	18,39 %
T12: Delež kmetijskih zemljišč, za katera so bile sklenjene pogodbe o upravljanju za izboljšanje upravljanja tal in/ali preprečevanje erozije tal (prednostno področje 4C)	31,38	M11 Ekološko kmetovanje	65 300 000,00	5,90 %
P4 Vsa prednostna področja		M13 Območja z naravnimi omejitvami	265 933 333,33	24,02 %
Območje (ha), za katera veljajo kmetijsko-okoljska-podnebna plačila (10.1)	327 810,00	M16 Sodelovanje	5 617 500,00	0,51 %
Območje (ha) – preusmeritev v ekološko kmetovanje (11.1)	15 000,00			
Območje (ha) – ohranitev ekološkega kmetovanja (11.2)	40 000,00			
Št. upravičencev, deležnih svetovanja (2.1)	17 241,00			
P6: Spodbujanje socialnega vključevanja, zmanjševanja revščine in gospodarskega razvoja na podeželskih območjih			146 659 551,95	13,25 %
6A Diverzifikacija, mala in srednja podjetja ter ustvarjanje delovnih mest		Skupaj: 6A	83 293 937,50	7,52 %
T20: Delovna mesta, ustvarjena s podprtimi projekti (prednostno področje 6A)	350,00	M06 Razvoj kmetij in podjetij	42 361 333,33	3,83 %
Skupne naložbe v EUR (javne in zasebne)	86 000 000,00	M08 Gozd	39 026 666,67	3,52 %
Št. upravičencev (gospodarstev), deležnih pomoči za zagon dejavnosti/podpore za naložbe v nekmetijske dejavnosti na podeželskih območjih (6.2 in 6.4)	420,00	M16 Sodelovanje	1 905 937,50	0,17 %
6B Lokalni razvoj		Skupaj: 6B	53 365 614,45	4,82 %
T21: Delež podeželskega prebivalstva, zajetega v strategijah lokalnega razvoja (prednostno področje 6B)	65,57	U19 – LEADER in lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost	53 365 614,45	4,82 %
T23: Delovna mesta, ustvarjena s podprtimi projekti (LEADER) (prednostno področje 6B)	66,00			
Prebivalstvo, vključeno v LAS	1 350 000,00			
Število izbranih LAS	33,00			

6C IKT		Skupaj: 6C	10 000 000,00	0,90 %
T24: Odstotek podeželskega prebivalstva, deležnega novih ali izboljšanih storitev/infrastrukture (IKT) (prednostno področje 6C)	1,70	M07 Osnovne storitve	10 000 000,00	0,90 %
M20 Tehnična pomoč			33 261 333,33	3,00 %
			33 261 333,33	3,00 %
M113 Predčasna upokojitev			5 295 000,00	0,48 %
			5 295 000,00	0,48 %
M341 Pridobivanje strokovnih znanj in animacija			0,00	0,00 %
			0,00	0,00 %
M131 Izpolnjevanje standardov			0,00	0,00 %
			0,00	0,00 %
Skupni javni izdatki			1 107 212 667,12	100,00 %